

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу
України щодо стабілізації розрахунків на ринку електричної енергії»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

З 01.07.2019 згідно з Законом України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 №2019-VIII, відбувся повномасштабний перехід до нового (конкурентного) ринку електричної енергії. Варто відмітити й те, що необхідною умовою запровадження нового ринку електричної енергії мало бути прийняття законодавства, яке б врегулювало особливості погашення заборгованості за електричну енергію, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії.

Відповідно до пунктів 15 та 16 Розділу XVII Прикінцевих та Перехідних положень Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 №2019-VIII та Указу Президента України від 08.11.2019 №837/2019 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» розроблено проєкт Закону України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії», який 17.06.2020 прийнятий Верховною Радою України, зареєстрований під номером 719-IX (далі – Закон №719-IX) та набрав чинності 16.07.2020.

Законом №719-IX передбачено впровадження комплексу необхідних заходів, спрямованих на остаточне врегулювання кредиторської та дебіторської заборгованості (близько 30 млрд. грн.), що утворилася на оптовому ринку електричної енергії, а саме, проведення взаєморозрахунків, списання, переведення боргу та відступлення права вимоги.

Слід зазначити, що відповідно до Закону №719-IX, реалізація заходів з погашення заборгованості має відбуватись на підставі відповідних окремих порядків та примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України. На даний час, розроблено ряд нормативно-правових актів, необхідних для реалізації Закону №719-IX. Однак, станом на сьогодні реалізація в межах чинного податкового законодавства України механізмів, передбачених Законом №719-IX, матиме значні податкові наслідки для всіх учасників процедури погашення заборгованості.

З огляду на зазначене, з метою забезпечення досягнення максимально позитивного ефекту від механізмів погашення заборгованості на оптовому ринку електричної енергії України, передбачених Законом №719-IX, та одночасного зменшення фінансового навантаження на державний бюджет України від реалізації законодавчих механізмів взаємного погашення боргів, доцільно у Податковому кодексі України визначити відповідні особливості оподаткування операцій, які будуть спрямовані на погашення заборгованості в порядку, визначеному Законом № 719-IX.

При цьому, нагальність та необхідність реалізації Закону № 719-IX на тлі сьогодишньої кризи в енергетиці підтверджується Указом Президента України №35/2021 від 29.01.2021, яким введено в дію рішення Ради національної безпеки

і оборони України від 29 січня 2021 року «Про заходи з нейтралізації загроз у сфері атомної енергетики і промисловості» згідно з яким, Кабінету Міністрів України доручено супроводження прийняття супутніх законопроектів до Закону №719-IX, в тому числі, в частині внесення змін до Податкового кодексу України.

Також, даним законопроектом врегульовується окремі поточні податкові проблеми нового ринку, які виникли у зв'язку з тривалим періодом непогашення існуючої заборгованості на ринку електричної енергії між ключовими учасниками ринку. Зокрема, передбачається:

- пролонгація (до 01.01.2026 р.) норм щодо застосування касового методу для ПДВ для учасників ринку електроенергії. Така норма дозволяє уникнути додаткового податкового навантаження на платників податків, через наявність утвореної ланцюгової заборгованості між підприємствами електроенергетичної галузі, а також утворенням значних касових розривів через систематичну несплату грошових підприємствами державного сектору економіки;

- тимчасове (до 01.01.2026 р.) застосування касового методу для сплати податку на прибуток виробниками електроенергії з альтернативних джерел, у частині обсягів електричної енергії, що не була оплачена. Відповідна норма спрямована на тимчасове зменшення податкового навантаження на виробників ВДЕ, які системно недотримують оплату від ДП «Гарантований покупець» за фактично поставлений товар - «зелену» електричну енергію. Наразі, викуп та оплата «зеленої» електроенергії гарантована державою згідно з Законом № 555-IV «Про альтернативні джерела енергії», але на практиці є суттєва затримка з оплатою виробникам. Незважаючи на це поточне податкове законодавство визначає, що вони зобов'язані нараховувати та сплачувати податок на прибуток з відповідних обсягів товару, що суттєво погіршує їх фінансовий стан.

2. Мета та завдання прийняття акта

Метою законопроекту є визначення у Податковому кодексі України особливостей оподаткування окремих господарських операцій між учасниками ринку електричної енергії, які будуть здійснюватися у відповідності та в порядку визначеному Законом України №719-IX «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії» для цілей повного та ефективного погашення заборгованості на оптовому ринку електричної енергії України, утвореної станом на 01 липня 2019 року.

Крім того, законом буде врегульовано низка інших суміжних проблемних питань оподаткування учасників ринку електроенергії в Україні, які виникли внаслідок тривалого непогашення ланцюгової заборгованості на ринку електричної енергії між ключовими державними електроенергетичними та вугледобувними підприємствами та іншими учасниками ринку електричної енергії.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту нормативно-

правового акта

Проектом закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стабілізації розрахунків на ринку електричної енергії» пропонується встановити:

- особливості оподаткування операцій, які спрямовані на погашення заборгованості на Оптовому ринку електричної енергії України, в порядку та на умовах визначених Законом України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилися на оптовому ринку електричної енергії»;
- пролонгація до 01.01.2026 р. норм щодо застосування касового методу для податку на додану вартість для учасників ринку електроенергії;
- тимчасове до 01.01.2026 р. застосування касового методу для сплати податку на прибуток виробниками електроенергії з альтернативних джерел, у частині обсягів електричної енергії, що не була оплачена державним підприємством «Гарантований покупець».

4. Нормативно-правова база у даній сфері правового регулювання

У даній сфері правового регулювання діють такі нормативно-правові акти:

- Податковий кодекс України;
- Закон України «Про ринок електричної енергії»,
- Закон України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії»,
- Указ Президента України № 837/2019 від 08.11.2019,
- Указ Президента України №35/2021 від 29.01.2021,
- інші нормативно-правові акти.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту Закону не потребує додаткових витрат з бюджету.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття проекту Закону

Прийняття та реалізація норм цього закону дозволить учасникам ринку електричної енергії на практиці реалізувати всі передбачені Законом №719-IX механізми погашення заборгованості на оптовому ринку електричної енергії, без створення додаткових негативних податкових наслідків для таких учасників погашення заборгованості.

Реалізація механізмів Закону №719-IX дозволить погасити ланцюгову заборгованість між ДП «Енергоринок» та учасниками оптового ринку електричної енергії, що утворилась станом на 01.07.2019 року та складає близько 30 млрд. грн.

Вирішення цих питань буде сприяти значному поліпшенню фінансового стану учасників ринку електричної енергії та забезпеченню стабільності,

доступності та підтримання належного рівня якості і безпеки постачання споживачам в Україні.

Народний депутат України

Камельчук Ю.О.

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: КАМЕЛЬЧУК ЮРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000E31C4D0077493202
Дійсний до: 09.04.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 325д9/1-2021/133788 від 19.04.2021

481058